

wpd Finland Oy
Keilaranta 19
02150 Espoo

LAUSUNTO

m.jarvinen@wpd.fi

4.5.2020

Dnro 172/2020

NUOLIVAARAN TUULIVOIMAPUISTON 110 KV VOIMAJOHTO

Wpd suunnittelee 17 voimalaa kattavaa tuulipuistoa Nuolivaaraan Kemijärven ja Sallan kuntien alueelle. Hankkeeseen suunnitellaan 110 kV voimajohtoa Kellarijängältä Nuolivaaraan. Voimajohto liittää Nuolivaaran tuulipuiston Kellarijängällä Fingrid Oyj:n uudelle 220/110 kV sähköasemalle. Voimajohtojen pituus on 32 km. Se sijoittuu osittain olemassa olevien voimajohtojen rinnalle, mutta pääosin uuteen maastokäytävään. Voimajohtoreitti on eri kuin hankkeen YVA-menettelyssä tutkitut reitit. Maanomistajia ovat Kemijärven yhteismetsä, muut yksityiset maanomistajat sekä valtio.

Wpd pyytää voimajohtosta lausuntoa liitettäväksi Energiavirastolle tehtävään hankelupahakemukseen.

Voimajohto sijoittuu Hirvasniemen ja Pyhä-Kallion paliskuntien alueelle. Lisäksi kaksi tuulivoimalaa on suunniteltu Sallan paliskunnan puolelle. Hirvasniemen paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 2300 ja poronmestajia on 65, Pyhä-Kallion paliskunnassa vastaavat luvut ovat 6500 ja 151. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierron ympärivuotiseen hyödyntämiseen.

Poronhoitolaki ja kaavat

Poronhoitolaissa (848/1990) (PHL) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus, joka pohjautuu ikimuistoiseen nautinto-oikeuteen ja joka on lain esitöiden mukaan tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi: ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” (PHL 3§). Poronhoitajat ovat siis oikeudenhaltijoita alueellaan. Vapaa laidunnusoikeus on edellytys kannattavalle poronhoidolle. Poronhoitolain 53 § osaltaan turvaa poronhoito-oikeutta, sillä se säättää: ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.”

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 32 § mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Itä-Lapin maakuntakaavassa määrätään koko maakuntakaava-alueetta koskevissa yleismääräyksissä: ”Porotalouden sekä muiden luontaiselinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, turvetuotantoa, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunniteltaessa on otettava huomioon porotaloudelle tärkeät alueet. Suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.” Vireillä olevassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on samansuuntainen yleismääräys. Lisäksi hankealueen lähelle on osoitettu ph-merkinnällä Ahmakankaan erotusaita ja Tohmon erotusaita. Merkintään liittyvä suunnittelumääräys kuuluu: ”Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen.” Tämä tarkoittaa, että porojen kanssa on päästävä erotusaitaan kuljetustilanteessa, muuten sen käyttö ei säily. Lisäksi maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen tv1-merkintään liittyvän määräyksen mukaan alueen käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen poronhoidon edellytykset. Maakuntakaavojen määräys laajentaa

neuvotteluvollisuuden koskemaan valtion mailla myös muita kuin valtion viranomaisia. YVA:n aikana on järjestetty tapaaminen vaikutusten selvittämiseksi ja kaavoituksen aikana on käyty yksi neuvottelu, joka nimettiin PHL 53 § mukaiseksi. Paliskuntien kanssa on lisäksi järjestetty hankevastaavan toimesta muita tapaamisia. Hirvasniemen ja Pyhä-kallion paliskunnan poroisännät osallistuivat voimajohdon viranomaisneuvotteluun. Mikäli alueen paliskunnat näkevät vielä tarvetta poronhoitolain mukaisille neuvotteluille, ne tulee järjestää.

Hankkeen vaikutukset

Nuolivaaran hankealueen laajuus on noin 11 km². Tuulivoimapuisto sijoittuu Hirvasniemen ja Sallan paliskuntien kesälaitumille ja lähelle vasoma-alueita. Alueella on myös syyslaitumia. Voimajohtoreitti kulkee lähes koko Hirvasniemen paliskunnan alueen poikki. Reitille sijoittuu noin tuhannen Hirvasniemen poron kulkureitit johtoaukean poikki. Lisäksi myös osa Sallan paliskunnan poroista kulkee voimajohtoreitin poikki. Voimajohdon lähialueella laiduntaa joitakin satoja poroja keväällä ja kesällä.

Voimajohdon alueella on porojen kevät- ja kesälaidunta ja vaatimet vasovat alueella. Porot ovat herkimmillään ihmisen aiheuttamille häiriöille keväällä ennen vasontaa, sen aikana ja pienten vasojen kanssa. Silloin ne todennäköisesti myös välttävät tuulipuiston ja voimajohtojen aluetta myös rakentamisajan jälkeen. Tästä on myös tutkimustietoa (esim. Skarin & Åhman 2014, Skarin ym. 2018). Tuulipuiston ja sen voimajohdon suunnittelualue on melko suuri, kun otetaan huomioon alueen tärkeys poronhoidolle. Alueet ovat asumattomia eli alueella on poroille tärkeä laidunrauha verrattuna alueisiin, missä on muuta ihmistoimintaa. Häiriö johtaa porojen siirtymiseen muualle, vasojen selviämiseen ja kasvuun ja sitä kautta paliskunnan lihantuotantoon. Jos porot siirtyvät alueelta pois, on vaara, että ne joutuvat viljelyksille ja asuinalueille. Tämä ei ole sallittua poronhoitolain mukaan, joten paliskunnalle aiheutuu lisätyötä ja kustannuksia vahingonkorvauksista, porojen siirtämisistä ja alueiden aitaamisista. Samalla aiheutuu ristiriitoja paliskunnan ja viljelijöiden tai paliskunnan ja asukkaiden välille. Näistä on lausuttu enemmän hankkeen YVA:n ja kaavoituksen yhteydessä.

Tuulipuiston ja voimajohdon eteläpuolella sijaitsee Hirvasniemen paliskunnan Ahmakankaan erotusaita, joka on laajalla alueella paliskunnan ainoa erotusaita ja siksi tärkeä. Alue on myös merkitty vireillä olevaan maakuntakaavaan poronhoidon tärkeänä kohteena (ph), joka tulee säilyttää. Aidassa käsitellään vuosittain suuri osa alueen poroista erotuksissa ja kesämerkinnöissä. Poroja kuljetetaan erotusaitaan hankealueen kautta mönkijöitä, kelkkoja ja helikopteria hyväksi käyttäen. Hanke tulee todennäköisesti vaikuttamaan poronhoitotöiden suorittamiseen alueella.

Voimajohto sijoittuu muutaman kilometrin matkalla Pyhä-Kallion puolelle, olemassa olevan voimajohdon rinnalla. Johdosta noin kilometrin päähän sijoittuu Tohmon erotusaita, jonka käyttöön uudella voimajohdolla ei paliskunnan poroisännän mukaan ole vaikutusta.

110 kV voimajohto vaatii uusilla osuuksilla noin 26 metriä leveän johtoalueen, joka raivataan puustosta. Lisäksi molemmin puolin 10 metriä leveiltä reunavyöhykkeiltä poistetaan korkea kasvillisuus. Voimajohto vähentää ja muuttaa prolaitumia jonkin verran (määrää ei ole laskettu ympäristöselvitykseen) sekä pirstoo yhtenäisiä alueita pienempiin osiin. Porojen laiduntaminen voimajohtoauekan alueilla voi muuttua, sillä niiden tiedetään näkevän UV-säteilyä eli sen vuoksi ne aistivat voimajohtojen aiheuttamia koronapurkauksia ikään kuin epäsään-nöllisenä salamointina. Myös porojen laidunkasvillisuus muuttuu, esimerkiksi loppo poistuu poistettavien puiden osalta. Poronhoitajien kulkeminen maastoajoneuvoilla vaikeutuu voimajohtoauekalla, etenkin mikäli sinne jää pitkiä kantoja. Korkeat

kannot ja harukset ovat myös turvallisuusriski. Porojen kuljettaminen erotusaitaan tokalla voi vaikeutua, mikäli poroja täytyy kuljettaa aukean yli, sillä tokka hajooa helposti. Myös helikopterin käyttö voimajohtojen lähellä vaikeutuu. Voimajohtosta aiheutuu siten lisätöitä ja kustannuksia.

Poronhoidon huomioon ottaminen hankkeessa

Jatkuva vuoropuhelu paliskuntien ja hankevastaavan kanssa koko hankkeen elinkaaren ajan on tärkeää haittojen lieventämiseksi. On tärkeää, että poroja ei turhaan häiritä toiminnalla ja että poronhoitotyöt voidaan alueella suorittaa, mikäli porot siellä vielä laiduntavat. Rakentamisen jaksottaminen niin, etteivät vasominen ja poronhoitotyöt häiriinny, on tarpeen. Johtoreitin raivaaminen kesämaan aikana ehkäisee pitkien kantojen syntymistä. Lisäksi paliskunnilla voi olla muita tarpeita kulkureittien raivaamiselle johtoaukealla, joita tulisi ottaa huomioon.

Kokonaisuudessaan hankkeen haitallisia vaikutuksia poronhoidolle tulee seurata. Seurantaohjelman laatimisessa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon asianosaisten paliskuntien näkemykset ohjelman sisällöstä ja toteuttajasta. Hankkeen vaikutusten seuranta edellyttää GPS-pantojen lisäksi paliskuntien itsensä osallistumista porojen havainnointiin ja niihin vaikuttaneiden tekijöiden kirjaamiseen (esim. sää, lumipeite, pedot). Tämä vaatii resursseja sekä sopimista osapuolten välillä.

Lopuksi

Hankkeen vaikutuksia tulee seurata aktiivisesti. Seuranta tulee toteuttaa paliskuntien hyväksymällä tavalla puolueettoman asiantuntijan toimesta. Hankkeesta aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä, minimoida ja kompensoida. Seurannan pelisäännöistä ja haittojen kompensoimisesta tulee sopia alueen paliskuntien kanssa.

Hankkeen aikana on olennaista toimijoiden välisen säännöllisen, luottamukseen perustuvan, vuoropuhelun ylläpitäminen ja paliskuntien esittämien haittojen lieventämiskeinojen toteuttaminen.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

Viitteet

Skarin A. & B. Åhman (2014). Do human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective. *Polar Biology* 37 s. 1041-1054.

Skarin, A., Sandström, P., Alam, M. (2018). Out of sight of wind turbines—Reindeer response to wind farms in operation. *Ecology and Evolution* 2018; 1-14.

ma/ao